

Павло Буковинець

**В РІДНІМ
КРАЮ
НА ЧУЖИНІ**



ПОЕЗІЇ

П. БУКОВИНЕЦЬ.

**В РІДНІМ КРАЮ
НА
ЧУЖИНІ**

ПОЕЗІЇ.

**Книга перша.
1918 — 1925.**

**Присвячую всім пог-
лим у боротьбі з воро-
гами за волю України в
1918 — 1925 роках.**

Автор.

Всі права за автором застережені.

Обкладинка художника

П. Капшученка.

**Видано технічними засобами
книжкового товариства
«Універсальна Бібліотека»**

МІЦНО ТРИМАЙТЕ ПРАПОРИ.

Міцно тримайте парапори,
Вище пісенька лети
О, наші славні простори,
Ми дійдемо до мети!

Ще учора пісня туги
Голосила по степах:
Станьмо всі - міцніш натуги -
Голос правди по хатах!

Поспішайте, браття й сестри,
Дужче дзвоніть, дзвонарі,
Україна вже воскресла,
Стали вільні на землі!

Гляньте, земля молодіє,
І веселиться Дніпро:
Весело нам сонце гріє,
Аж тепер буде добро!

1918 р.

ВІДКРИВАЙТЕ ДВЕРІ.

Навстіж двері відкривайте,
Гостей приймайте дорогих
Все нікчемне проганяйте,
Стеліть обрусами столи!..

Упивайтесь радощами.
Що вже оновлений наш край;
Несім сміття пригорщами,
Очищаймо країну рай!..

Змиймось чистою водою
У цей святковий нині день,
Встанем рано всі з росою
Нових заспіваєм пісень!..

8. 12. 1918 р.

ГОТУЙМОСЬ ДО ШКОЛИ!

Готуймось, колеги, до школи,
Гуртуймо вже нові ряди
І пісню заспіваймо нову,
Скоріше, скоріше сюди!

Хай пісня лунає по світу,
Нехай нас почують усі,
Ми хочемо дружби й привіту -
Віками ми були в ярмі...

Готуймось, колеги, до школи,
Всім шлемо привіт школярам,
Бо ми українські соколи:
Слава, слава нашим батькам!!!

1918 р.

•

МИ ЩАСЛИВІ.

Ми щасливі вже від нині -
Прийшла воля Україні,
Ми вже більше не в чужині
Вже устають наші тіні
Більш не будем на чужині!...

Вся сльозами ти облита,
Людом - трупом вся покрита,
Потом і кров'ю залита
Ворогами вся побита,
О. списками, земле, зрита?!

Ми у Бога ще щасливі,
Відродились в своїй силі
Наші діти, наші милі
Усміхнуться і калині,
Бо вже вільні всі від нині!..

Що упало - піднімемо,
Щось утрачене - вернімо:
Ворогів уцент поб'ємо -
Прапор волі понесемо.
Всі наново заживемо.

Нумо скоро, всі до зброї! -
Хто лиш хоче швидко волі -
Ми малі носить набої:
Геть від нас минулі долі
Геть і смуток - волі, волі!!! .

1920 р.

ПІСНЯ.

Була ти довго у неволі,
Україно, радість моя,
Немала просвітньої волі,
Матусю, кохана земля!..

Радіємо зараз, що вільна:
Впала неволя й ланцюги,
Стогнала ти зраня до пізна, -
Довго душили вороги!..

Велика, могутня і сильна
Виростеш із своїх руїн:
Від Дону по Вислу, Хуст, вільна
В ряду європейських країн!..

Ми нині співаємо вільно -
Кольбою не вдарить жандарм
Ідемо на ворога спільно:
Галичанин і Надніпрян!..

Розцвілось на радість довколо
І ми цвітем, як ті садки,
Відроджується життя в ново
І квіти пускають пучки.

Вже в'язні не будуть конати:
Ті наші найкращі борці,
В тішитися, привітає мати,
А потім підуть у стрільці.

Над вільним нашим селом, містом
Шуліка не буде літять:
Зімкнемо ряди свої тісно
І ворог не піде топтать!..

Згуртуємось у сильні колони
І завжди готові будем
Боронити свої кордони
Усі, українці, підем!!!

1920 р.

ВІДРОДИЛАСЬ УКРАЇНА.

(переспів)

Відродилась Україна
І слава і воля,
Вже нам, браття Українці,
Усміхнулась доля!...

Погинули вороженьки,
Як роса на сонці,
Вже пануємо ми, браття,
У своїй сторонці!...

Душу й тіло ми положили
По тюрмах щороку,
І таки ми доказали
Ту кривду глибоку!..

Зараз тільки дружньо, браття,
Взятись за роботу,
І будемо мати щастя,
Не буде клопоту!..

Розцвітайся, Україно,
Садки зеленійте,
Ану, хлопці і дівчата,
Пісеньку затійте!...

Заспіваймо і ми, браття,
За свою свободу,
Нехай пісеньку почують
З козацького роду.

1920 р.

ВІДСТУП.

Ми відступ робили зимою:
Напівживі в снігу повзли,
Змучені нічною порою
У снігах ховали сліди...

А вітри по сніжному полю
Дорогу чисто замели -
Блукали неначе по морю,
А вирватись ми не могли!..

На небі спокійно, високо
Кришталями місяць сяв,
І іскорки на сніг широко
З високого неба кидав!..

Цей вечір тривожний, нежданий:
Морозило душу в стрільців,
А ноги немов би в кайданах
Підняти не можна з снігів!..

Не бачемо краю дороги,
Щоб вирватись з цієї біди,
Скували сніги і морози,
Залишимося тут назавжди!..

1920 р.

ПІСНЯ.

Заспіваймо, українці,
Нову пісню в radoцax -
Росіяни і Австрійці
Не тримають у кліщах.

Від Карпат і аж до Висли,
Вся Україна цвіте,
Плоди з дерев аж повисли,
Нарід з гніву оживе!

Уже з неба ясний промінь
Нашу волю ogrіва,
Степи, наші і наш простір
З під неволі ожива.

Скрізь до хати рідне слово,
І на стіл кладіть «Кобзар»:
Батьківщині будь готовий
Щоб віддати себе в дар!

Заспіваймо, українці,
Нову пісню в radoцax -
Росіяни і Австрійці
Не тримають більш в кліщах!..

1921 р.

КОВЗА.

Грала кобза, співали струни,
Збудились у нас нові чуття.
Ожив наш дух довічно юний, -
Щасливих днів, вільного життя..

Розв'язано нам наші руки,
Найвищу ноту ми беремо -
Згиньте вороженьки, геть муки -
До перемоги уже йдемо!..

Грає кобза нові акорди -
Прийшов у народі дух новий
У кожного з нас вигляд гордий -
На світлий шлях йдемо життєвий!..

1921 р.

СХОДИТЬ СОНЦЕ...

Сходить сонце та не гріє,
День сумний всім нам настав:
Все козацтво одне мріє,
Щоб нас ворог не дістав!

Докладемо всі зусилля -
Гнати будем ворогів,
Справим добре їм весілля,
О, кипить у нас ще гнів!

Не тіштися вороженьки,
Що у нас не все гаразд,
Ми знайдемо доріженьки
Й розіб'ємо вас ще раз!

Нам не в перше розбивати,
Хто насміливсь на нас йти,
О, будете й ви тікати -
Ми діб'ємося мети!!!

1921 р.

* * *

...Щось летить понад землею,
Усміхається мені,

А я раджуся з душею,
Пригортаюсь до землі.

...Щось руками підіймає
Ту заслону угорі,
А під нею ох... співають
Нашу пісню кобзарі!...

...То є пісня про пригоди,
То є дума козаків,

Як збиралися в походи
Усусуси на Чортків!...

... Ох... і билися відважно,
Не один там ворог впав:

Всі молоді переважно,
Але ворог пам'ятав!...

1922 р.

ТОВАРИШЕВІ.

Минулося: осталися
Могили по полю . (Шевченко)

Я часто згадаю про тебе,
Не знаю, чи можна забути,
Коли ж сум відійде від мене
Й дасть моему серцю уснути?!

Я все пам'ятаю, що було
В хвилину розлуки з тобою
О, серце, серце - наче чуло,
Що залишимося сиротою!..

Я часто згадаю ту битву,
Як той горбок укритися трупом
І не один шептав молитву,
А ворог канонами гупав!

1922 р.

* * *

Вилітає козак з бою,
Кров із рамена дзюрчить:
- Швидше, коню, леть стрілою,
Не дай ворогові збить!

Попід гори стежка в'ється:
Кручі, нетри, береги -
Кров козацька даром льється,
Пішла зрада навкруги!

Посмутніли навіть гори
За братів, за зраду їх,
Нащо топчете прапори,
Нащо б'єте ви своїх?!

О, ще довго наша воля
У чужих буде руках -
В перемозі втекли з поля:
Потоптали волі стяг!

1922 р.

РУШНИЦЯ.

Куди подіти цю рушницю:
Цеж був мій сторож, мого життя,
Хіба сховати тут в криницю
Нехай жде мене до вороття!...

Хай жде мене, я ще поверну,
Обніму міцно в своїх руках
Ще раз на ворога оберну
Не тішся, враже, буде ще страх!..

Ми станем ще раз насторожі,
О,ми ще раз підемо у бій:
Невтримають полки ворожі
Вогом проклятий той «уряд свій!..»

1922 р.

... Люба, мамо Україно,
Гордо знуцання терпиш:
Зносила не раз руїни,
Але покірно мовчиш?...

Наші легіні не гинуть,
Вони сильні, як орли,
Дужим помахом полинуть
З гніту, темряви і мли!..

1923 р.

* * *

... Чи знову тебе пригорну
В саду на зрубаним дубі,
І плащем своїм обгорну:
О, прийшли хвилини любі!..

... Чи знов тебе поцілую
І закує нам зозулька?
Повір я трохи нудьгую,
Як та дитина без люльки!...

... Ох, ні, цього вже не буде
Ти за тисячі від мене:
Там пригорнуть інші люди,
А серце моє зранене!...
1923 р.

БОРОЛАСЬ ЯК ОРЛИЦЯ.

Есть на світі воля,

А хто її має?

(Шеє)

...Боролась з мечем, як орлиця
І кров'ю спливала за волю,
В бою гартувалась, як криця -
Сини умирали на полі!

...Здолали, підбити, як чайку:
Обрізали могучі крила,
Відкраяли для себе пайку,
А решті - боротись не сила!

...Упала, стікаючи кров'ю.
Але стяг не упав повалом -
Сини ще з більшою любов'ю
Ряди гартували за валом!

1924 р.

* * *

Дивись, кораблі керують до порту:
На них вітром маються стяги,
Бо везуть нашу бойову когорту -
Пройнята героїзмом, відваги!..

Великі жерла підносяться вгору,
Одеський порт вітає нині:
Слава! Слава! Слава! згинь, клятий
ворог,
Радість і щастя Батьківщині!!!

Приплили кораблі, стали на якір;
Одеса гордістю ожила, -
Матросів приймає, частує матір,
А цілунки дарує мила!

1924 р.

ГЕРОЯМ УКРАЇНИ.

Присвячується героям,
поляглим за Україну

Пролилася кров за праве діло
У нерівнім бою з ворогами,
Серце материне нераз мліло
За синів, що стоптані ногами.

Сини України йшли стіною,
І свідомо в боях умирали -
Весь світ бачив як тіла героїв
Невинною кровлею спливали.

Злякать несли кулі ворожі:
Во знали за що в бою поляжуть,
Всі стояли за край на сторожі...
О, слава в віках про них розкаже!...

В бій, як леви кидались герої
З найсильнішим ворожим навалом,
Навіть у бій йшли без набоїв,
А ворог косив вогненним жалом.

Ми гинули, а вони сміялись,
Сміялись, як лилась невинна кров:
Усі мужньо з ворогом змагались
За Україну в бій несли любов.

Не легко рану в серці згоїти:
Глибока й тяжка матері вона,
За Україну вмерти чи жити
Посилала сина - одинока!

Ряди за рядами йшли на зміну:
Весела всмішка була на устах
За правду, за вільну Україну -
Гордо, високо тримали свій стяг!..

У боях ви згинули,
Але ні жодний не схилив чоло,
Хай буде навіки той проклятий,
Що зборов героїв - наклав ярмо!..

Хай слава лунає - ви герої,
• Ви вічно живете в наших серцях,
Хай Бог вас прийме, спить у спокою
Стяг України на вапних вінцях!!!

1924 р.

СУМНО ПЛАЧЕ ВІТЕР.

Ой, чого ти почорніло,
Зелене поле?
— Почорніло я од крови
За вольную волю. (Шевченко)

Сумно плаче вітер над садами,
Проймає він душу мою -
Згадав, як у полоні рядами
На розстріл нас вели в яру...

А зараз і музика заграє,
Але не весело мені,
Щось у серці наче ножем крає -
Увижаються сумні дні...

Добре втямились тривожні ночі,
Як блукав, ховався щодня:
Часто були заплакані очі
Не стулялись бідні до дня...

1924 р.

ДЕ ПОДІТИСЬ?

Де подітись маю нині? -
Чи вернутися додому,
Чи остатись на чужині?
І сховатись від дому
В глухім селі лиш одному,
Замовчати відки з дому,
Де подітись самому?

Повернутись буде стидно,
З бою програної битви -
І поглядатимуть єхидно
Споглядатимуть єхидно
І читатимуть молитви,
Та ще й будуть і гонити,
Бо я з програної битви;
Насміються всі єхидно!

Ні, я краще тут залишусь
В ріднім краю на чужині,
У селі я десь припишусь
Легше буде сиротині,
Що не будуть кепкувати,
Бо ніхто не буде знати
Звідки взявся десь в родині!

Нехай буде так від нині,
Я лишаяюсь на «чужині».
Буду трохи підростати,
Слушних часів виглядати.
І як буде та нагода,
Що проясниться погода.
Ми щераз готові стати,
З ворогом позмагатись;

Вже з сильнішими руками
І підемо ще степами,
Попереду з прапорами.
Щераз станемо рядами
З молодими вже синами,
Степовими козаками.
Бити будем мечами -
Ще сильнішими ognями,
Загартуємось стрілами:
Зробим кінець з ворогами!

1924 р.

СЕЛО.

Немає гірше, як в неволі
Про волю згадувать ... (Шевченко)

...Привіт тобі, село, незнане!
Прийми мене в свою сім'ю:
Тебе полюблю, як коханий -
Смуток і радість розділю!..

...Я полюблю твій тихий спокій:
З полів твоїх я нарву квіт
Прийми, огрій - я самотній:
Колись складу тобі привіт!

...Село село... який тут спокій:
Не чути шуму, гулу - дзвін -
Ще, мабуть, довго той злоокий
Не буде гнатись навздогін!..

...Прийми мене, вважай, що рідний:
Я полюблю, як новий світ
Глянь на мене, який бідний, -
Недостиглий, зірваний плід!...

1924 р.

* * *

Світе тихий, краю милий,
Моя Україно!
За що тебе сплюндрували,
За що, мамо, гинеш? (Шевченко)

З глибин душі вже щось жевріло:
Літала воля в небесах,
А серце моє ще боліло
І сльози були на очах...

Не добре серце моє чуло -
Не вийти мабуть із рабів:
І дійсно, лихо не минуло -
Попали в лапи ворогів!

А мрія в казках поринала
І знову скута в ланцюги.
О, деж ті наші ідеали?..
- Нема, - стоптали вороги!

Дарма розкулися кайдани,
Дарма світило назорі:
Ми знов закутими рядами
Несем неволю на землі!..

1924 р.

ЗАСНУВ СТІЛЕЦЬ.

Заснув стрілець тим вічним сном,
В гаю зеленім на траві,
А десь матуся за селом
Втирає сльози на горбі...

Немає день... ба й рік нема,
А бідна мати сльози льє:
- О, Боже, Боже, яж сама, -
Чи є мій син, чи ще живе?..

- Скажи, Боже, - волосся рве, -
Віжить розтріпана в степу,
Сама до себе щось плете:
- О... стій!.. Я.. також тут засну!

1924 р.

Дивлюсь на тебе я, фортеце,
Чого зазнала ти в віках:
Служила туркам - на ляхах
Помстилась рідная, землице!...

Стояла туркам заборолом,
Щоб лях і герман не проліз,
А поганин звивався скрізь
І все собі тягнув здобором!..

Минулося... І ти нездатна
Стоять на пострах ворогам,
Скоряти полки в своїх б'рам,
А зараз будова приватна!..

Дивлюсь на тебе я, фортеце
Була ти пострахом для всіх,
А що лишилось: сльози й сміх
І ніде від дощу укриться!

Кам'янець на Поділля 1924 р.

САД.

Юзі Котик

... Не ходи у сад журливий:
Там журбою пахне цвіт,
Шелестить трава сонливо,
Крає серце ночі віт!...

... Не буди нічне зітхання,
Відпочинь хоч раз в ночі:
Загаси своє кохання
І віддай мені ключі!....

... Не ходи у сад зрадливий,
Де згубила щастя цвіт,
Заховай, що ще можливо
Від зів'ялих твоїх квіт!...

1924 р.

ОДИН ПОЦІЛУНОК.

О. Н.

Один поцілунок лишився на спомин
Від тебе, кохана моя,

Закрила очиці, лишився лиш стогін,
Ой, доле, ой, доле, лиха!

Даремно блукали заплакані очі:
Влукали по лісі самі,

Не бачити уже їм личка дівочі,
І губки рум'яні її!...

Один поцілунок запав мені в душу
І серце поранив мені -

Хвилини страждання пережити мушу,
Хоч тяжко забути ті дні!

1924 р.

КАТРУСЯ

Люба, ти моя Катрусю,
Чому засмутилася ти?..
Яж нині також сміюся,
Як вчора сміялися ми!..

Чого опустила вічки,
Де дівся рум'янець з лица?..
Де твої червоні стрічки,
..Що з ними грався безкінця?!..

Зів'яли квіти в віконці,
А ти поливала щодня:
Не допомгло, навіть, сонце
І твоя старанна рука!...

Люба, ти моя Катрусю,
Ще словечко - тоді прощай,
Хай поцілунком уп'юся
І забуду слово - «кохай!..»

1924 р.

СИНИ УКРАЇНИ.

(поема)

.. Вудь проклята кров ледача
Не за рідний край пролита
«Мрії» — (Лєся Українка)

Стихли бої над полями
І спочити пішли ми,
Засвітили каганцями
Де - не - де прийшли сини!...

Місяць з неба показався,
Весь у промінях горить:
«Вип'єм всі, хто жив остався,
Нехай ворог ще тремтить!»

Братню кров ми пам'ятаєм,
Як лилася по степу,
Слава тим, хто умирає
За країну сироту!

Браття, чаші піднімемо:
Славних предків спом'янем,
Боротьбу собі візьмемо
За нарід свій все знесем!...

Їх геройство - наша слава,
Славив світ їх аж до хмар,
Ми є чисті, наче пава
Світлим світу, як янтар!..

... Аджеж над нами Бог всевишній
Він сам осудить тих братів,
Він добре знає, хто є грішній,
Кого віддять на суд віків?!

... Мовчу... мовчу... нічо не кажу:
Мій голос всох, як та трава, -
Піду... піду... та... десь приляжу, -
Во сам не виборю права!...

1925 р.

Я ЧУЮ ВІДГУКИ.

Я чую відгуки, десь збідти,
О, він прийде той жданий час -
І всім під ноги кину квіти
Тим, що прийдуть звільнити нас!

Спішіть скоріше нам на поміч,
У нас терпці дуже тонкі,
Розперезався наш погонич
І гонить нас, як тих вовків!..

І день і ночі, все полює,
Щоденно свіже хутро дре,
О, скільки нас в степу ночує
І там часами і помре?!
1923 р.

ПРИЛІТАЄ ОРЕЛ.

Орел пролітає, крилом зачіпає
Поживу на полі собі він шукає...

На степах широких орел присідає
Із чола він очі мертвому довбає...

Ніхто не питає - чия це дитина,
І хто гірко плаче, в кого нема сина....

Орлу це байдуже, він очі довбає,
А бідна матуся в дома умліває.

Пішов на війноньку і там десь загинув
І край свій рідненький і матір покинув...

Ніхто не схороне, могилу не зробить
Така в війні доля, нехай Бог боронить!

1923 р.

СПІВАЄ СОЛОВЕЙ.

•
Співа соловей одинокий,
Сумну він пісню завів:
У серце запала глибоко,
До плачу мене довів!..

Заплакане серце в тривозі -
Незнає щастя свого,
Самітне, мов кущ при дорозі.
Хто пожаліє його?!

Повіяли вітри холодні,
Листки зривають з дерев:
Біжать з лісу вовки голодні,
Біжать і чути їх рев!..

1923 р.

РИДАЄ МАТИ.

Ридає мати на могилі
Над сином, що в бою згинув:
- Сину коханий, сину милий,
На кого мене покинув?!

- У мене було вас лиш трое:
Горя зазнала я з вами,
Тепер серце мов ножем крає -
Плачу я днями й ночами!...

Сиротою мати осталась,
Сама віку доживала
В чужих людей поневірялась,
За синів Бога благала...

1923 р.

РОЗЛУКА З КОНЕМ.

«Коню гніденький, друже мій.
Як мені розстатись з тобою?..
О, вже не буде козак твій
Літати на тобі стрілою!..

Ти рятував мене в бою:
Не давав ворогові взяти,
Не жалував силу свою
Щоби від смерті врятувати.

І не лякавсь ніколи стріл.
І сміхом дивився на рани:
Ніде ніколи незмилив
О, коню, друже мій, коханий!..

Кому тепер тебе віддять -
Пустить у ліс на пасовисько?..
Чи, може десь помандрувать,
В ліси, болота стразовисько?...

Або, або, бо час не спить:
Скажи, промов і ти хоч слово.
Що з тобою маю зробити -
Пора. пора, уже в дорогу!..»

Схилив головоньку... й сльозу:
«Роби, що хочеш, мій козаче,
Тебе я скрізь ще доведу,
Але розстатися», і плаче!..

І кінь жалобою мовчить,
Схилив голово^{нь}ку ще зижче -
- О, як йому прийдеться жити? -
І кроком став до мене ближче...

Він наче хотів мене обняти,
Як ті брати, що йдуть в розлуку:
І от, от мавби щось сказати
І простягнути мені руку!..

«Але зараз, що нам робить?
Уже баталію скінчили...
Куди, куди підемо жити? -
Своє ми, друже, відслужили!..»

Що я зробив з своїм конем -
Проте пізніше я розкажу.
Але обидва ще живем
Лише розсталися наразі!..

1923 р.

* * *

Куди й нащо нас розпустили,
Хіба на те, щоб ще могили
Степи, ліси, гаї покрили
Тілами нашими й братів?!

Хіба ж на те ми добровільно
Пішли до бою гордо, спільно,
Бо з поля битви вже не вільно
Тікати, куди хто захотів!..

Не буде єдності між нами,
Нащо вважаєте нас рабами,
І за плечима з ворогами
Нас продасте із торгів?

Не буде добре вам, панове,
На вас вже нині плачуть вдови, -
То все зрадливі ваші мови,
Ви стали гірше ворогів!

1923 р.

* * *

У найтяжчу годину
З гір посипались вогні:
Стріли рили полонину -
О, страшні то були дні!..

То Маляри наступали,
Щоб шматочок собі взять:
Нашу землю шматували,
Закарпаття відірвать!..

Ми боролися завзято -
Кожна стежка у крові:
Через трупи - о.. прокляті!..
Приєднали нас собі!..

Не один поляг у бою,
Зате в пам'яті живем -
Прийде час і знов з росою
Стяги волі піднімем!..

Ми ніколи не загинем,
Хоч віки шматують нас,
Ще на нашій долині
Лемнь буде вівці пас!..

Вічно будуть їх знамена,
Вічно в пам'яті живуть:
Ми шануємо імена,
Їх ніколи не забудуть!

Наша слава, наша дума
У віках вона живе,
Хоч нераз кінчалась сумно,
Але правда оживе!...

Наша слава, наша сила
Все цвіте, як цвіт квіток
На могутніх наших крилах
Слави сплетемо зінок!..

Хто без боязні - величний -
Краю рідному слуга,
Знамено тримає вічно
І пощади не блага!....

О, прекраснії герої -
Наша гордість, наша міць:
Ми ще маємо набої
Станем лавою, як Січ!!!

Вас ніколи не забудуть
Поки буде жити край,
Покоління завжди будуть
Вам молити вічний рай!...

О, скривджена, батьківщино,
Всі шлемо тобі любов:
Стоять будем до загину
І до бою підем знов!

Ми всі любим життя вільне,
Мов повітря те без меж:
За країну неподільну
Міцно ми тримаєм меч!

Може, колись на могилі,
Подорожній спом'яне:
- «Були вірні Україні,
Слава їхня все живе!»

Україні й я не зміню,
Хай життя за неї дам,
Коли треба я загину,
Але любить буду й там!..

1925 р.

* * *

Не смійтесь, що миюсь сльозами,
Що на серці в мене посуха -
Недолю розкажу віршами,
Можливо й мене хтось послуха?..

Скажіть усім правду у вічі,
Що зробили для нас нового?
Я уже слухав вас не двічі -
Та мова - не для серця мого!..

Хібаж болить вас моя рана,
Хіба ж ви ймете мені віри,
О, доле, ти, доле, кохана,
Коли стануть пить кров вампіри?

Не нас горілкою впивати:
Нам болю цього не запити -
Та годі нам байки казати,
Ми хочем самостійно жити!..

1925 р.

ЛИСТ ДО МАТЕРІ.

Та нема де прихилитись
В світі самотнім.

(Шевченко)

Привіт, матусю, моя рідна,
Не плач за мною, я живий,
О, яка ти вже стара, бідна:
І я тут бідний, бо самотній!..

Ох, часом млію я від скуки,
І часом нишком сльози ллю -
Не можу витримать розлуки,
Бо не в свою попав сім'ю!

Привітно в очі нам сміються
І в очі світять мов свої,
А разом з тим нам сльози льються,
Бо ми в неволі, у ярмі!..

Нема тут бідних, ні багатих:
Зрівняли всіх у чині нас,
Усі ми вільні лиш без хати -
Одна недоля плете час!..

Не плач, матусю, молись Богу -
Твій син пішов на риск життя,
А чи знайду я ту дорогу,
Що прагне молоде чуття?!

1925 р.

* * *

Так! Я буду крізь сльози сміятись!

(Леся Українка)

Я є співець свого народу,
Співати буду з ним завжди,
Я йшов здобуть йому свободу
І вирвать його із біди!

Ми всі прославлені боротьбою,
Як ті зірки, що в небесах -
Нарід обмив не раз сльозою
Героїв наших у боях!..

Ми гордо в бою умирали:
Наші подвиги знає світ,
А в степах могили зростали
Во не хотіли йти під гніт!

1925 р.

ПЛАЧЕ МАТИ.

І знову люд потомлений
І все спочиває (Шевченко)

Пілаче мати спід Базару,
Крути споминає:
«Чому наша Україна
Доленьки немає?!»

Зацвітає бузок рясно
Принадним кольором:
«Доля наша, нащо гаснеш? -
І ми із тобою?!»

Синичечка прилетіла
І сіла на плоті, -
Наплакалась, аж умліла
На чужій роботі...

«Воже милий, віку ясний,
Де мені вже дітись? -
Чи є хто такий нещасний,
Як ми, твої діти?!»

«Нема, нема вже нікого,
Лиш ми сиротята, -
Породила мати вбого....
І не дала хати!..»

1925 р.

НАПИЛИСЬ ДОСИТЬ КРОВІ.

Тож сінь землі, тож сила молодая
Ішла на смерть, на згубу неминучу
(Леся Українка)

Напились крові досить з Крутів,
А нащо зараз льється кров?
Користаєте, що ми скуті,
І накидаєте нам любов.

Ну... щож... треба ще потерпіти,
Самі ми винні, що здались,
Зараз немає де нам дітись,
Хіба у море та топись?!

Але всі сили не убито:
З кожним роком ростуть вони -
Ще стануть до бою відкрито
За тих, чиї вони сини!..

Напились досить крові з Крутів.
І зараз п'єте нашу кров,
А ми кайданами закуті -
О, прийде час - відплати знов!!!

1925 р.

* * *

Кричите, що несете і душу і шкуру
«За отечество» (Шевченко)

У підземеллі, в мурах сирих,
Закинули невинну душу:
Плазую й торкаюсь стін німих,
День і ніч плазувати мушу!..

О, я не один тут неборак:
Нас тисячі несуть покуту,
А потім сибірський ще барак -
Ще гірше ніж бути закутим!..

А защо ми кару цю несем?..
І защо гинемо в Сибіру?..
- За те, що не в єдності живем
І продаємо свою віру!..

Брати і сестри до Вас цей вірш, -
Я прошу Вас лише єдине:
Будьмо в єднанні, бо буде гірш
Нехай наша воля не гине!!

1925 р.

ПІСНЯ.

Пам'ятаю, кохана, пам'ятаю
Світіння твоїх ясних очей,
О, я ще й сьогодні тебе кохаю -
Незабуду місячних ночей!..

Все споминаю веселії ночі -
Липи високі й їхнюю тінь,
Зірки блискучі немов твої очі,
Що світили, давали теплінь!..

Я пам'ятаю, як ти говорила:
«Пройде кохання, пройдуть роки.
І ти забудеш кохання, мій милий, -
Личенько моє йі стан мій тонкий.»

Пам'ятаю, кохана, пам'ятаю
В саду веселі твої пісні,
Повірь, повірь, що нині я кохаю
І часто увижаєшся в сні!..

1925 р.

ДНІПРО.

Блищить, розкинулось широке.
Стара ріка України - Дніпро,
У життю вперше цього року
Відвідати і тебе довелось.

Чолом тобі старий Славуте,
Прийми від серця західний привіт,
Я трохи сяду віддихнути
І розкажу про зазбручанський світ..

«Зібралось нас стрільців чимало,
Пішли на спільних наших ворогів:
Ворог сильніший - все пропало -
Тепер тиняємось у берегів...

Багато стрільців на заслання
Ішли, відбивали геройський крок,
Несли в серцях любов, кохання
України, що взята на замок!...»

Блищить, розкинувся широко
Старий Дніпро, - козацька гордість, тракт,
Тобі поклонюся щороку -
Пішком прийде до тебе неборак!

1925 р.

ПАМ'ЯТНИК.

Стоїть величний з бронзи кутий.
Ніким ніколи не забутий
Великий символ України,
Хоч ти дав частку до руїни
Великий, гетьмане Богдане,
Бо після тебе знов кайдани;
І ріками потекли сльози,
Ховались люди в густі лози,
А край засіяли могили
І не одну її розрили:
З відтіль кістками розсівали,
А кістки гетьмана згадали,
Що склав їм вигідну умову
І Україну цю небогу,
Віддав у братню опіку,
А в брата каторга довіку!..

1925 р.

* * *

Душа застила у мовчанні -
Десь спинилась на роздоріжжі,
Кому потрібні ми не знані,
Нема притулку в Запоріжжі.

Душа застигла у надії,
Одне лишилось почування,
А мозок мій ще крають мрії
Серед тривожного мовчання.

Душа застила - недовічно,
Відкину ще свої печалі,
З глибин засяємо публічно
І знов відкриєм свої долі!

1925 р.

ЗГАДАЙ.

(пісня)

Люсі Ць...ко.

Згадай про те минуле, моя мила,
Як впивались пахощами троянди,
Як звечора до саду виходила,
А зустріч була на сходах веранди...

На співи солов'я - був я з тобою:
В обійми твої падав твій коханий,
А місяченько сховався за горою
Неначе в золоті шати убраний.

Так часто удвсх пізньою порою
У саду любувались перед ґанком:
В обіймах умивалися росою,
Лиш сонечко розганяло нас ранком.

1925 р.

І кров полилася річками,
Земле, як витримала ти,
Сини розійшлись чужинами
Бо не добилися мети...

Усохли верби над ярами,
Понісся стогін по краю,
Сини покриті китайками,
За рідну упали в бою.

Ніхто нас ніколи не змусить
Служити рабами завжди,
І волю нашу незадушить -
Набралися досить нужди!..

Нерадуйтеся, що ми розбиті:
Не всі упали у бою -
О, прийде час і ви наситі
Програєте долю свою!..

1925 р.

* * *

Хотів знайти другу матір
Гадав: «краща є за рідну»,
Плив по світу, попався в ятір
І пригадав її бідну!

Я пригадав твоє благання -
Ти казала: «Не йди сину!»
А скільки то було ридання:
«Ох, не кидай, сиротину!...»

Тепер, матусю моя мила,
Сльозами того не вернеш:
Хай нас боронить Божя сила
Я, як буду жив - поверну!

1925 р.

КЕЛЕХ ЛЮБОВИ.

Нап'юся повний любови келих,
Бо молодість лише одна:
Дні кохання і ласки веселі
Випити хочу, аж до дна!..

Налий, налий ще любови келех,
Бо молодість лише одна:
Серед дівочих пісень веселих
Я вип'ю всю її до дна!..

Я хочу впитись і бути п'яним,
Бо молодість лиш раз бува -
Віддати серце своїй коханій,
Може вона його схова!...

1925 р.

СОРОЧЕЧКА.

К. О.

Сорочечка вишивана, як тебе надіти,
Як надіну пригадаю, чиї ми є діти.

Ти старанно вишивана, хрестиками рясно -
Вишивала дівча миле, серденьтко красне..
Коли буду надівати, гляну на маніжку,
Тебе, серденько, згадаю й твою довгу кіску.
Нераз було щось приємне косою звязатись
Пригорнутись до серденька... і поцілуватись..
Ми були як брат з сестрою: Книжечки читали,
А часами з веселоців собі заспівали...
А ще, було, як у поле поїдем орати,
Тоді справжня наша воля, аби голос мати.
Навіть воли круторогі нам це подивляли.
І пташечки прилітали та з нами співали.
Пролетіли ті хвилини, як ранок з росою
Чого у нас не бувало, все пішло з порою.
Одне тільки залишилось - приємне зітхання -
Були ми як брат з сестрою - таке то кохання.
Сорочечку надіваю, тебе споминаю,
Дві сестрички рідні вдома, а тут третю маю!...

1925 р.

НАПИВОЯ ВОДИ.

Напивсь холодної водиці
І трохи тіло відсвіжив,
І ліг спочити на землицю,
На небо синє подививсь...

Дивлюсь на нього, о... просторе.
Скільки вбираєш ти краси -
З тобою нині поговорю:
«Візьми на хмари й понеси!..»

Літав би я по всьому світу
Узнав би добре всіх людей -
Не скрізь є зле й не без привіту
Життя загусло наче глей!...

Летять пташки високо в хмарах:
Вони прямують в свою путь,
Та все летять собі по парах
Нівкого дозволу не ждуть!...

«Рідні пташки, візьміть на крилця
Нехай я з вами полечу,
Я поділюю вас у рильця -
Врагом, сестрою назову!..

Полечу з вами на хвилину
І хоч з висока подивлюсь,
На мою бідную родину,
А, може, там я залишусь?!..»

Який би я ще був щасливий,, ! "
Щоб я щераз поцілував,
Свою матусю, Боже милий.
Її би правду всю сказав!..

Усе сказав би, що де бачив
У ріднім краю в чужині -
Вона напевно бідна плаче:
«О, Боже, поможи мені!!!»

Пташки летіли, пролітали,
А я дивився горілиць,
Мене нещасного не взяли
Щоб незломати їм крилець!

1925 р.

ПОЛЕ.

Розкинулось поле широке
І пахне травою воно,
Не гнеться дерево високе-
Стоїть на сторожі давно!..

І вітер седритий не зломить
Розкішні на ньому гілки -
Воно на сторожі боронить
Багаті країни садки!..

Дівчата ведуть хороводи,
Співають, плетучи вінки,
Прибрані, красиві на вроду
Ми любимо їх як зірки!..

1925 р.

ДЕ ПОДІТИСЬ?

... Що лишилося від блукання?

А що здобули ми в бою -

Залишилося лиш страждання

Ніде я місця не знайду!..

... Чи хто збагне те моє горе?

Чи хтось пригорне до грудей?

О, залишилось крові море

У поневолених людей!...

... Де подітися тепер маю,

Кому покуту я віддам:

Нащо, нащо я тут блукаю

І докучаю лиш людям?!

... Чому не впав я разом з тими

На полі бою в тих ярах? -

Чи знайдуться ще побратими

Щоб кинуть ворога у страх?!

... Щоб він блукав десь по Сибіру

Немов пристанища піде;

- Гей, кобзарю, заграй на ліру

Нехай мій смуток геть піде!...

Хто нам скаже і покаже
Де стрільці усі лежать? -
Прийде час і ворог ляже,
А віки нехай біжать!

... Ще буде час - буде сила:
Виростем - станем у змаг;
Україна наша мила
Ще піднімем гордо стяг!..

... Ще народяться герої:
І свячене піднімем,
Ще дружніше всі до бою
За відчизну ми підем!!!

1923 р.

ПІСЛЯСЛОВО .

Воля, воля, яке солодке слово, воно солодше за найкращі липові меди, але хто її має?

Чи є такі квіти, які б розцвітали б цвіли б і самі без вітру опали б їхні листочки? Є, але в оранжереї!.

Чи є людське щастя? Є, але на Небі! Дістане його той, хто заслужить на нього.

Що таке щастя? ІЩастя є воля й радість.

Де ж наша воля? Наша воля там... у країні тяжких споминів.

Ми загубили її на тих зелених просторах, де програли битву.

Так, ми програли, але не навіки!..

Почорнілий від застиглої нашої крові степ, знов починає зеленіти.

О, ще виросте шовкопахуча трава на наших просторах, а, ми, ще на високих стогах сіна будемо вільно вдихати, чисте від чаду, повітря.

Так, це буде! Але ще незагоїлися наші рани й лише той знає біль, що на його тілі відривали шматину закипілої кров'ю від рани, а інші можуть лише співчувати: хтось від щирого серця, а хтось...?

Застиглі кров'яні сльози густою відбиткою залишилися на папері. О, як закипіли вони, що, навіть, гарячою водою трудно змити.

Можливо, хтось із живих пригадає в своїй старечій пам'яті того, хто часами, під час походів, у хвилинку стоянки, присідав навпочепки, клав на коліна рушницю й на прикладі, або на перевернутій догори дном минажці, в пом'ятому кишеньковому блокноті, виливав свої сльози.

Часами той папірець пішов по руках і часто назад не вертався.

В кожному вірші виливалась дійсність буття події, переживання «радості» й смутку.

Тут зібрано лише частина, що залишилась: чи на щастя, чи на нещастя, а решту доповнять ті, що пригадають про того, який декому лишив наспомин.

Не хоїтлося випускати їх у світ. Але їх чогось зібралося наче багато: кілька збірок: «В ріднім краю на чужині» (1918 - 1925 р.) «В ріднім краю у ярмі» (1925 - 1930 рр.) «Життя в павутинні» (1930 - 1935 рр.) «В бурі життя» (1935 - 1940 рр.) «На чужині» (1940 - 1945рр.) і даліше, що чекають побачити світ Божий.

Чи до «смаку» вони, чи ні - судіть як хочете. Я з піднятим чолом догори буду стояти перед Вашим справедливим судом.

Автор.

Зміст

Міцно тримайте прапори	3
Відкривайте двері	4
Готуймось до школи	5
Ми щасливі	6
Пісня	7
Відродилась Україна (переспів)	9
Відступ	10
Пісня	11
Кобза	12
Сходить сонце	13
* * *	14
Товаришеві	15
* * *	16
Рушниця	17
* * *	18
* * *	19
Боролась як орлиця	20
* * *	21
Героям України	22
Сумно плаче вітер	24
Де подітись?	25
Село	27
* * *	28
Заснув стрілець	29
Сад	31

Один поцілунок	32
Катруся	33
Сини України (поема)	34
Я чую відгуки	36
Прилітає орел	37
Співає соловей	38
Ридає мати	39
Розлука з конем	40
* * *	42
* * *	43
* * *	44
* * *	46
Лист до матері	47
* * *	48
Плаче мати	49
Напились досить крові	50
* * *	51
Пісня	52
Дніпро	53
Пам'ятник	54
* * *	55
Згадай (пісня)	56
* * *	57
* * *	58
Келех любови	59
Сорочечка	60
Напився води	61
Поле	63
Де подітись?	64
Післяслово	66
Зміст	68

Вийшла з друку нова книжка

ПАВЛО САВЧУК:

„ОБЛОГА ЗАМКУ”

мелъодрама на 6 дій, 8 картин

(Діється за часів козащини
на Україні)

Друкуються:

Павло Савчук „Краса в неволі”
оповідання з козацької старовини

Павло Савчук „Коліївщина”
історична повість.

Українська Книгарня в Ноймар-
кті має на складі усі видання, які
появились на еміграції.

Купує і продає усякі старі ви-
дання.

Адреса:

UKRAINISCHE BUCHHANDLUNG

z. Hd. J. Boegl's Buchhandlung, Neumarkt (Opf.), Ob. Marktstr.

У В А Г А !

Просимо шановних читачів узяти до уваги при читанні цих поезій такі недогляди, що трапились підчас друку з боку технічних робітників друкарні, а саме:

Вірш „Люба мамо Україно“ (стор. 18) початок до рядка: „Але покірно мовчиш?..“, а закінчення на стор. 65 від рядка: „Ще буде час — ...“ До кінця: „За відчизну ми підем!!!“

Поема: „Сини України“ на 34 стор. до рядка: „Світим світу, як янтар!“ Далі долучити чотири рядки:

„Хто розкаже і покаже

Де ті лицарі лежать?..

Прийде час і ворог ляже, —

А роки...о... як біжать...“,

а перекручені ці самі рядки на стор. 65 не брати до уваги, а закінчення поеми на 44—45 стор. від рядка: „Вічні будуть їх знамена“, до кінця — „Але любить буду й там!“

Вірш „У найтяжчу годину“ початок на стор. 43, а кінець на стор. 18 від рядка: „Наші легіні не гинуть“, до кінця.

Вірш „Де подітись?“ на стор. 64 початок до рядка: „Нехай мій смуток геть піде!..“, а кінець на стор. 35 від рядка: „Аджеж над нами Бог Всевишній“ до кінця.

Нехай шановні читачі вибачать за таке перекручення віршів по сторінках, бо всім відомо в яких умовах доводиться друкувати наші книжки на чужині.

З привітом
Книжкове Товариство
„Універсальна Бібліотека“.

